

**Załącznik do Uchwały Nr XVIII/105/2012
Rady Gminy Gózd
z dnia 30.03.2012r.**

**PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ DLA GMINY GÓZD NA LATA
2012 – 2014**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 17 ust. 1, pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2009r Nr 175 poz. 1362 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób z rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Zgodnie z art. 110 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej rada gminy biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalny program pomocy społecznej.

W związku z realizacją przez Europejski Fundusz Społeczny Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, istnieje możliwość pozyskiwania środków finansowych na różnego rodzaju działania. W ramach tego Programu wsparciem zostają objęte następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorców, a także zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich. W ramach PO KL, Priorytet VII Promocja integracji społecznej możliwa jest realizacja projektów systemowych przez ośrodki pomocy społecznej. Realizacja ta dotyczy zapewnienia dostępu do zatrudnienia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, wykluczonym oraz dyskryminowanym na rynku pracy, a także podwyższenia ich statusu zawodowego i społecznego. Zgodnie z wytycznymi PO KL głównymi narzędziami realizacji tego zadania mają być kontrakty socjalne i programy aktywności lokalnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goździe w roku 2012, 2013 i 2014 będzie aplikował o środki na dofinansowanie działań do Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych w zakresie rozwoju form aktywnej integracji zarówno za pomocą kontraktu socjalnego jak również programu aktywności lokalnej. Realizacja aktywnej integracji będzie sfinansowana ze środków na realizację projektu systemowego w ramach ustalonej alokacji, które będą dostępne po złożeniu wniosku i podpisaniu aneksu do wieloletniej umowy ramowej w ramach POKL oraz środków własnych stanowiących 10,5% wartości projektu.

Przyjęcie przez Radę Gminy programu aktywności lokalnej (PAL) jest jednym z warunków pozyskania przez gminę ww. środków.

Wobec powyższego wnoszę o przyjęcie Uchwały.

I.

WSTĘP

Program Aktywności Lokalnej (PAL) dla Gminy Gózd na lata 2012 – 2014 (PAL) stanowi odpowiedź na potrzebę funkcjonowania silnych społeczności lokalnych i grup społecznych. Oznacza to, że w ramach programu można prowadzić działania aktywizacyjne adresowane do osób mieszkających na terenie Gminy Gózd.

Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje są zgodne z założeniami nadrzędnych dokumentów, które kreują politykę społeczną Unii Europejskiej i politykę społeczną na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym tj.:

- Ustawa z dnia 12 Marca 2004r. o pomocy społecznej;
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski;
- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015;
- Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013, Ministerstwa Polityki Społecznej;
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007 – 2013;
- Strategia Wojewódzka w zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005 – 2013;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gózd na lata 2011-2015.

W dokumentach tych zakłada się realizację działań służących rozwojowi społeczno – gospodarczemu kraju, a tym samym podniesienie poziomu i jakości życia obywateli. Realizację założeń można osiągnąć poprzez budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie z jej strony oraz działających w jej ramach instytucji i organizacji . Koniecznym wydaje się zatem wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych oraz budowanie i wzmacnianie ich obywatelskiej świadomości. Podkreśla się znaczenie kapitału ludzkiego w przemianach społecznych, czyli zasobu wiedzy, umiejętności i potencjału, w który jest wyposażony każdy człowiek. Człowiek jako podmiot zdolny jest nie tylko do pracy, ale także do wprowadzania zmian w otoczeniu, a także do kreowania nowych rozwiązań.

Kapitał ludzki tworzy te zasoby społeczne oznaczające związki pomiędzy ludźmi i organizacjami budowane na umiejętnościach, wiedzy i kreatywności jednostek.

Kapitał społeczny jest zatem sumą kapitałów jednostkowych, który powinien być wykorzystany i pomnażany przez wszelkie instytucje oraz jednostki samorządowe.

Integracja i spójność społeczna to również wynik działań podejmowanych przeciwko zjawisku wykluczenia społecznego, które oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Wykluczenie społeczne, upraszczając, oznacza wyłączenie z życia społecznego.

Zjawisko to widoczne jest w niepokojącym zakresie tak w naszym kraju jak też na terenie gminy Gózd. Sytuacja społeczno-ekonomiczna sprzyja wykluczeniu wielu osób i grup, w tym osób długotrwale bezrobotnych, matek samotnie wychowujących dzieci, niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną, osób uzależnionych, osób w wieku poprodukcyjnym.

Program Aktywności Lokalnej jest zgodny z podstawowymi zasadami życia społecznego, a w szczególności zasadą pomocniczości, partycypacji społecznej i współodpowiedzialności. Zasada pomocniczości oznacza, że struktury wyższe (władza) nie powinny wyręczać struktur niższych, czyli osób, rodzin, grup i społeczności lokalnych w tym, z czym mogą one sobie poradzić we własnym zakresie wykorzystując własną mobilność, aktywność i inicjatywę. Zadaniem władzy publicznej jest natomiast pobudzanie i podtrzymywanie tych struktur oddolnych oraz wspomaganie i wspieranie w sytuacji, gdy realizacja zadań, czy też osiągnięcie wyznaczanych celów przekracza ich możliwości. Wiąże się to nierozzerwalnie z godnością każdego człowieka, prawem do równego traktowania i szacunku, czyli prawem do wolnego i świadomego działania. W tej perspektywie szczególnego znaczenia nabiera zasada partycypacji społecznej, co oznacza włączanie obywateli w proces diagnozowania i rozwiązywania istniejących problemów

Program Aktywności Lokalnej dla gminy Gózd jest niezbędnym dokumentem do realizacji projektów systemowych przez ośrodek pomocy społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – Priorytet VII Promocja integracji społecznej.

II

OPIS SYTUACJI PROBLEMOWEJ

W roku 2011 z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe ogółem skorzystały 284 rodziny (stan na XII 2011r. sprawozdanie MPiPS – 03). Głównymi powodami przyznania pomocy były : ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, alkoholizm, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Znając skalę problemów klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe chcemy zamienić bezrobocie, marazm, uzależnienie od świadczeń pomocy społecznej na aktywną postawę i samoinicjatywę .

Bezrobocie to jeden z głównych problemów świadczeniobiorców Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe. Osoby bezrobotne charakteryzują się często brakiem, niskimi lub nieaktualnymi kwalifikacjami zawodowymi, brakiem umiejętności poruszania się po rynku pracy, długimi okresami bierności zawodowej i przez to brakiem doświadczenia zawodowego. Grupę tę stanowią najczęściej długotrwali świadczeniobiorcy pomocy społecznej. Brak pracy, zła sytuacja finansowa rodzin powoduje zły stan emocjonalny osób, nieprawidłowe relacje pomiędzy członkami rodziny, zanikanie wspólnych spraw, rozmów, itp. Długotrwałe bezrobocie powoduje nie tylko negatywne skutki ekonomiczne, ale także społeczne. Rodzina, w której występuje to zjawisko to najczęściej rodzina dysfunkcyjna, nie spełnia oczekiwanych funkcji, bowiem zostały one zaburzone. Relacje między członkami rodziny są dalekie od idealnych, następuje rozwój nieprawidłowych zachowań, występują negatywne zjawiska społeczne, jest niewydolna wychowawczo. Dzieci z takich rodzin mają problemy wychowawcze i trudności w szkole.

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym narażone są na alkoholizm, a co za tym idzie brak możliwości znalezienia zatrudnienia, negatywne postrzeganie swojej osoby przez środowisko zewnętrzne, brak umiejętności pozytywnego funkcjonowania w grupie społecznej, brak świadomości własnego potencjału osobistego i bezpośrednie zagrożenie uzależnieniami.

Problemem prowadzącym również do wykluczenia społecznego jest niepełnosprawność . Spośród 284 rodzin korzystających z pomocy społecznej 54 rodzinom udzielono pomocy z powodu niepełnosprawności (stan na XII 2011r. sprawozdanie MPiPS – 03).

Kolejnym problemem pojawiającym się w gminie na przestrzeni ostatnich lat są zaniedbania opiekuńczo – wychowawcze w rodzinach. Dysfunkcje te polegają na zaniedbaniach edukacyjnych, higienicznych, żywieniowych, rozwojowych oraz nieumiejętności przekazywania prawidłowych wzorców co

rzutuje na rozwój dzieci. Obserwuje się rozpad życia rodzinnego, zaniedbywanie obowiązków, przemoc.

Sukcesywne podejmowanie działania Programu Aktywności Lokalnej będą zmierzać do zmniejszenia problemów społecznych mieszkańców Gminy Gózd.

PAL skierowany będzie do rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, do rodzin w kryzysie.

III

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Celem głównym programu jest zwiększenie aktywności społeczno zawodowej mieszkańców gminy, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego

IV

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej;
2. Wsparcie postaw obywatelskich poprzez promocje działań prospołecznych, dostęp do informacji o uprawnieniach oraz edukację;
3. Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych;
4. Aktywną integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia;
5. Zminimalizowanie dysfunkcji w rodzinie poprzez prawidłowe funkcjonowanie oraz poprawę relacji członków rodziny;
6. Prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym;
7. Zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych w przypadku osób pozostających poza rynkiem pracy;
8. Wsparcie i promowanie postaw społecznych.

V

PRZEWIDYWANE REZULTATY

1. Wzrost motywacji do działania i zaufania we własne siły,
2. Wzrost praktycznych umiejętności w zakresie poruszania się po rynku pracy,
3. Wzrost kompetencji życiowych i umiejętności społeczno - zawodowych grup defaworyzowanych,
4. Powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową osób,
5. Zwiększenie integracji społeczności lokalnej i grup społecznych,
6. Podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych,

7. Poprawa relacji między członkami rodzin,
8. Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych,
9. Zmniejszenie roszczeń wobec Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe poprzez uniezależnienie się od pomocy dzięki nabytej wiedzy i umiejętnościom.

VI

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Otwartość instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego;
2. Współpraca wszelkich instytucji i służb;
3. Angażowanie lokalnej społeczności;
4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
5. Podejmowanie działań wielokierunkowych.

VII

ODBIORCY PROGRAMU

Program skierowany jest do:

1. mieszkańców gminy Gózd
2. Członków danej społeczności ;
3. Osób z konkretnego środowiska;
4. Osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia.

Działaniami w ramach PAL będą obejmowane w szczególności osoby i środowiska wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem min. Osoby korzystające z pomocy społecznej, osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne, matki samotnie wychowujące dzieci, rodziny dysfunkcyjne, osoby traktowane jako otoczenie osób wykluczonych społecznie.

VIII

METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU

W ramach programu przewiduje się zastosowanie

1. Środowiskowej pracy socjalnej - działania realizowane przez pracownika socjalnego, mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
2. Instrumentów aktywnej integracji - to szereg instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej o której mowa w zasadach przygotowania, realizacji rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz

Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 - 2013,

3. Działań o charakterze środowiskowym – to inicjatywy integrujące obejmujące między innymi, badania, opracowania, analizy, edukacje społeczną i obywatelską, spotkania konsultacje, debaty, organizowanie i inspirowanie do udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

IX

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

W ramach realizacji zadań PAL będą prowadzone działania aktywizujące, kulturalne, rozrywkowe, spotkania i wyjazdy integracyjne.

X

REALIZATORZY

Realizatorami zadań programu są:

1. Urząd Gminy Gózd,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
3. pozostałe jednostki organizacyjne i pomocnicze,
4. organizacje pozarządowe i kościelne.
5. Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu

XI

MIEJSCE I OKRES REALIZACJI

Program Aktywności Lokalnej będzie realizowany w latach 2012- 2014. Ze względu na specyfikę naszej gminy oraz różnorodność występujących w niej problemów PAL będzie skierowany do konkretnych społeczności lub grup.

XII

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Do podstawowych źródeł finansowania działań podejmowanych w ramach programu aktywności lokalnej należy zaliczyć:

1. Środki unijne - Program Operacyjny Kapitał Ludzki - projekty systemowe dla ośrodków pomocy społecznej;
2. Środki własne gminy;
3. Środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych (donatorów)
4. Sponsorzy.

XIII

PODZIAŁ ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA REALIZACJĘ POSZCZEGÓLNYCH CZĘŚCI SKŁADOWYCH PAL

Nadzór merytoryczny nad prawidłową realizacją PAL pełni Kierownik GOPS w Goździe. Za realizację zadań w ramach PAL odpowiada zespół projektowy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe.

Do obowiązków całego zespołu należy:

- przeprowadzenie badań i diagnozowanie,
- przygotowanie merytoryczne i organizacyjne wdrożenia PAL,
- współpraca z personelem i specjalistami zatrudnionymi do realizacji PAL,
- współpraca z instytucjami: Projektodawcą, jednostkami samorządu terytorialnego, partnerami społecznymi, sponsorami,
- współdziałanie z beneficjentami ostatecznymi,
- prowadzenie dokumentacji,
- monitoring wszystkich działań,
- prowadzenie ewaluacji i sprawozdawczości oraz prawidłowego rozliczania środków,
- prowadzenie innych czynności związanych z realizacją PAL.

Podział odpowiedzialności za realizację PAL jest następujący:

Kierownik Ośrodka - Koordynator

1. Akceptacja projektu uchwały w sprawie realizacji PAL.
2. Prezentowanie PAL na forum Rady Gminy Gózd.
3. Podpisywanie dokumentacji związanej z realizacją PAL.
4. Kontrola realizacji PAL.
5. Koordynowanie prac z realizacją PAL.
6. Nadzorowanie i koordynowanie przebiegu PAL.
7. Sprawozdawczość merytoryczna PAL.
8. Promocja PAL.

Pracownicy socjalni:

1. Rekrutacja uczestników PAL.
2. Przygotowanie regulaminu uczestnictwa w PAL.
3. Realizacja PAL.
4. Upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej.
5. Monitoring i ewaluacja.

Księgowa:

1. Księgowanie i rozliczanie projektu PAL.

Asystent rodziny

1. Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną

XIV

ZASADY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez realizatorów poszczególnych działań Programu Aktywności Lokalnej.

Dla osiągnięcia zamierzonych rezultatów i ograniczenia punktów kryzysowych do minimum, przez cały czas prowadzony będzie monitoring. Monitorowanie będzie śledziło postępy w procesie realizacji Programu, a także dodatkowo będzie pełniło funkcję informacyjną m.in. w celu przygotowania sprawozdań. Celem będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawią się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach. Monitoring będzie również podstawowym źródłem informacji potrzebnych do przeprowadzenia ewaluacji projektu.

Równoległe do procesu monitorowania dokonywana będzie na bieżąco ocena efektywności, skuteczności oddziaływania, trwałości i zgodności projektu w kontekście założonych celów.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY GÓZD

mgr inż. Waldemar Zaczek